

„дълго време и търпеливо сж понасяли онова, което никой не би тръбало да налага, или върху ония, които сж налагали онова, което никой не би тръбало да понася? Върху ония ли, които желаятъ подобрене благошастieto на човѣцитѣ, или върху ония, които издигатъ статуя на наглия грабежъ, като го наричатъ правителство? Безъ съмнѣние, върху главата на ония, които прѣдизвикватъ единъ народъ на възстание трѣба да се стоварятъ всички прѣстѣпления отъ това възстание. Оня, който дава примѣръ на жестокость и на неправда не трѣба да се оплаква, ако този примѣръ се отразява (rebondit) върху самаго него.

„Трѣба още да се отбѣлжи, че насилствията (excès) на единъ народъ при едно възстание се забѣлжватъ и се прѣувеличаватъ; съ безкраенъ шумъ се разпространяватъ въ момента, па се записватъ и за бждещитѣ време́на. Злодѣянията на деспотизма, отъ друга страна, се вършатъ изобщо въ тъмнина.

„Сжщата ржка, която се простира да отнеме живота на единъ патриотъ, спира въ сжщо време и перото на историка. Повърхнината на деспотизма е гладкостъ; свѣтътъ не знае, колко жертви тлѣятъ (languissent) въ затворитѣ му, ни колцина отъ поданницитѣ му сж грабнати чрѣзъ несправедливитѣ му декрети. Хиляди човѣшки сжщества може да сж пожертвували живота си прѣдъ страха отъ единъ тиранинъ безъ никой нищо да знае за това; но настане ли една революция и случи ли се, единъ съзаклетникъ противъ нея да бжде осжденъ и да пострада безъ формалноститѣ на закона, всичкитѣ свѣтъ става тогава отзивъ отъ оплаквания и възмущение.

„Въпрѣки това, нека приятелитѣ на свободата правятъ каквото имъ иде отржки за да въздържатъ отмѣщението на народа. Нека тѣхното великодушие бжде достойно за голѣмата кауза, която защищаватъ.*)

* * *

Турскитѣ свирѣпства, които имѣха огроменъ и продължителенъ отгласъ по цѣлия свѣтъ, не сж се още прѣкжснали въ България. Въпрѣки протестациитѣ на цивилизувания свѣтъ

*) Memoirs of the Affairs of Europe from the peace of Utrecht. Jon Murray, Albermale Street, London, 1824.